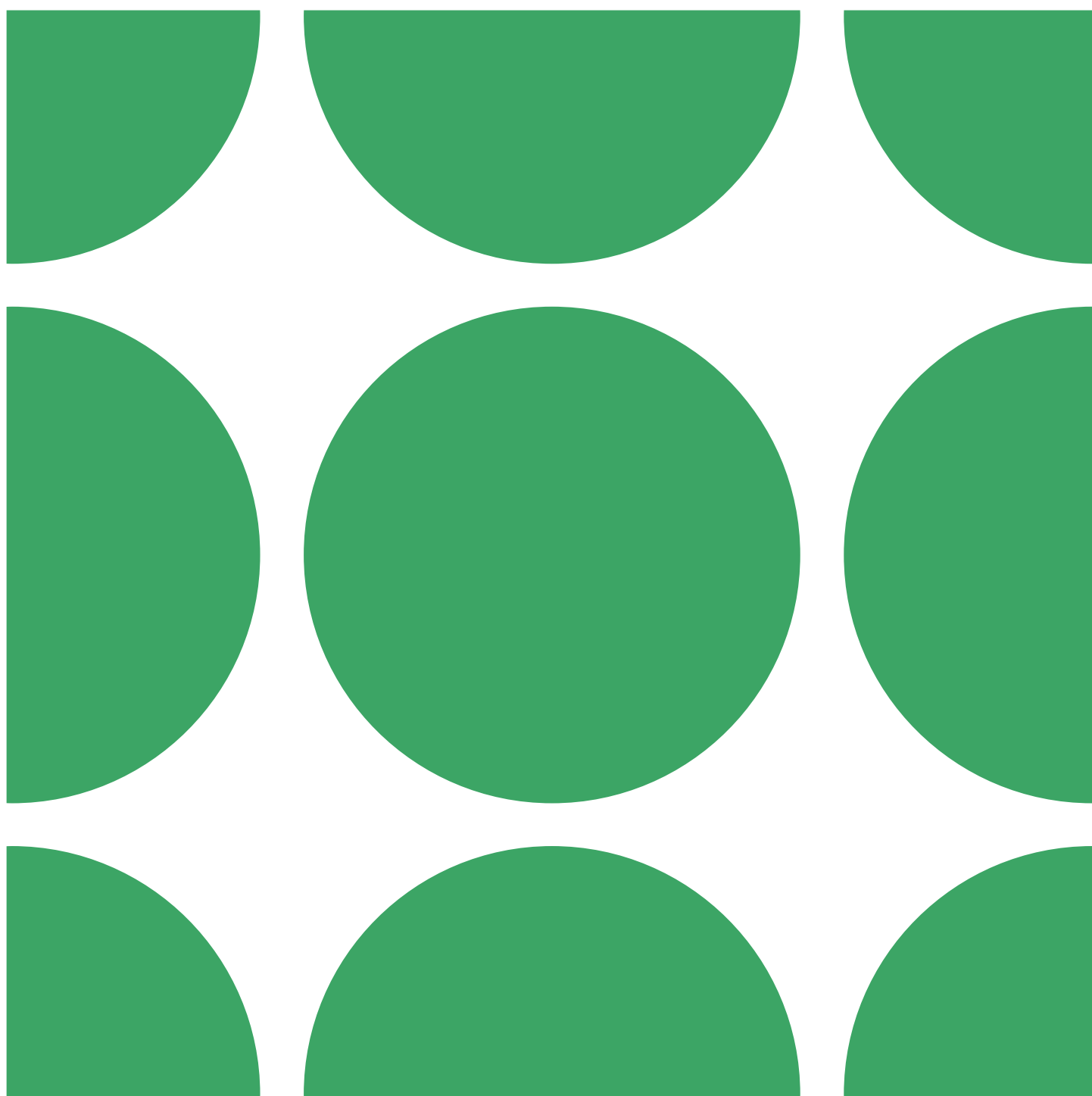

Hållbarhetsbedömning Mölnåls översiktsplan

Mölnåls stad | 2023-01-25

Medverkande

Möndals stad

granskning:

Peter Reneby	miljöförvaltningen
Elisabet Börlin	stadsbyggnadsförvaltningen
Julia Halldin	stadsbyggnadsförvaltningen

samråd:

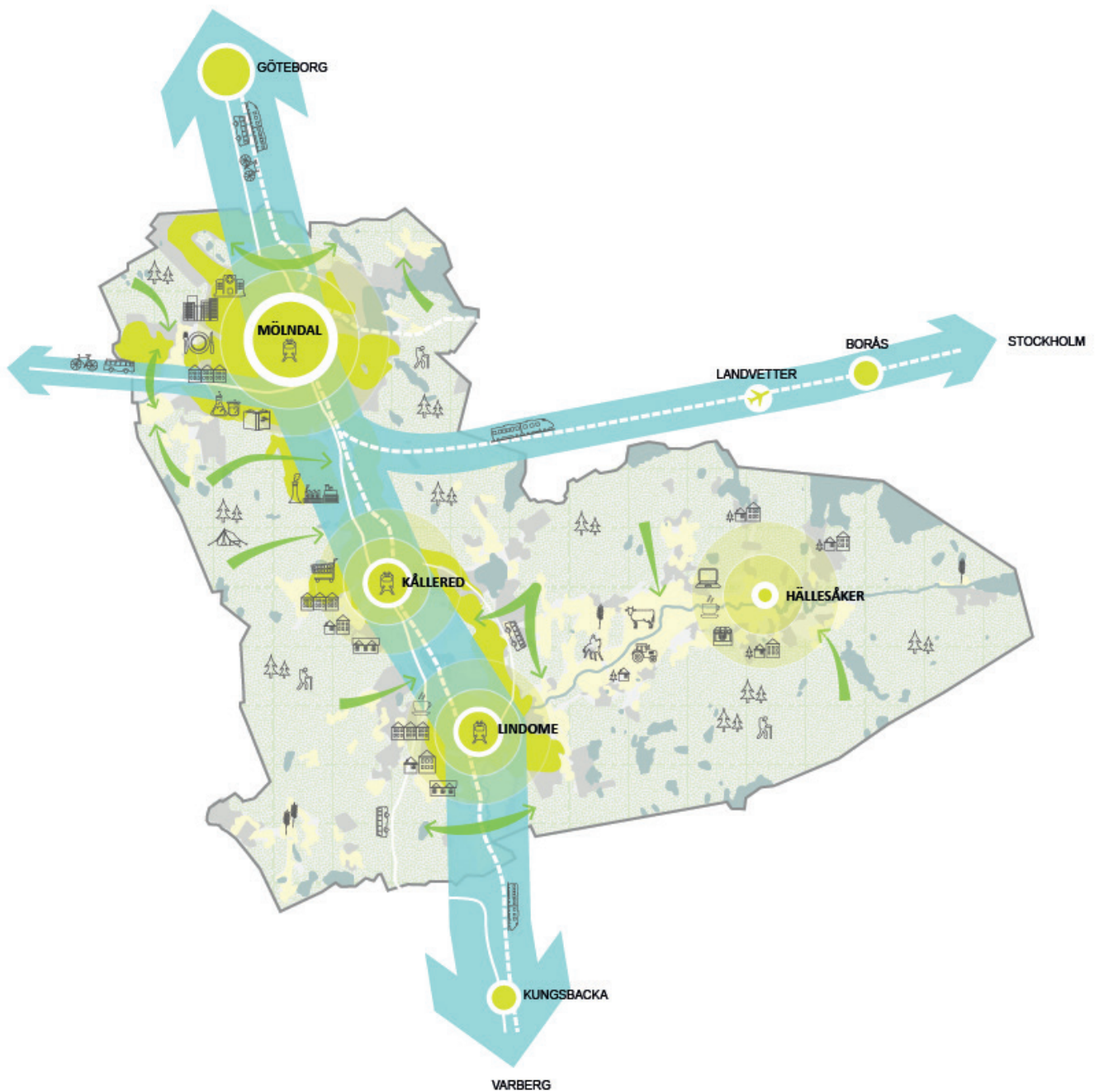
Lisa Lund	miljöförvaltningen
Elisabet Börlin	stadsbyggnadsförvaltningen
Julia Halldin	stadsbyggnadsförvaltningen
Sofia Refsnes	stadsbyggnadsförvaltningen

Representanter från stadens olika förvaltningar har deltagit under arbetets gång.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Bakgrund.....	6
Hållbarhetsmål som grund vid bedömning.....	7
Beskrivning av alternativen.....	9
Mål och lagar som används i hållbarhetsbedömningen.....	10
Bedömning.....	13
Utveckling av bedömning efter samråd och granskning.....	25
Åtgärder för att minska negativa konsekvenser	26
Matris hållbarhetsbedömning	28

Strukturbild

Här visas de övergripande stråken med befintlig och framtida infrastruktur, de gröna övergripande strukturerna samt utvecklingsorterna, Mölndal, Källered, Lindome och Hällesåker.

Sammanfattning

Översiktsplanen, som i dokumentet kallas för planen, innebär att kommunens befolkning ska växa och näringslivet utvecklas tillsammans med kvaliteter som naturmiljöer, kultur- och friluftsliv. För att det ska fungera i balans prioriteras bostäder och arbetsplatser i stråk med möjlighet till hållbara färdvägar i områden med kapacitet för service och infrastruktur.

När kommunens befolkning växer ökar belastningen på miljön, behov skapas för ny infrastruktur, service och fler platser för aktivitet och möten i det offentliga rummet. Konsekvenserna av planförslaget blir att mark tas i anspråk, trafiken ökar och fler bostäder måste försörjas med service, värme, vatten och avlopp. Med en genomtänkt utformning i enlighet med planens strategier och principer bedöms förutsättningar för mer miljö- och klimateffektiva lösningar skapas. Detta kan bidra till att miljöbelastningen i förhållande till nollalternativet, ÖP från 2006, generellt minskar. Trots en befolkningstillväxt bedöms planen totalt sett innebära begränsade negativa konsekvenser för miljön och klimatet, främst tack vare strategier för ökad andel hållbara resor och andra principer som innebär en hållbar livsstil för de som bor och verkar i Mölndal. Ett starkt ekosystemtjänstperspektiv tidigt i planprocessen bedöms också ha stora positiva miljökonsekvenser. Nollalternativet resulterar i liknande konsekvenser för miljön men saknar vissa aspekter som ekosystemtjänster och tydlighet i inriktningen för nya bostäder med närhet till kollektivtrafik.

Båda alternativen kommer att innebära krav på kommunala investeringar i förskolor, skolor, äldreboenden, offentliga platser, vatten och avlopp och annan tekniska infrastruktur. I och med att nollalternativet inte har lika starka lokaliseringsstrategier är risken där större för kommunala tröskelinvesteringar. Planen trycker på att befolkningsutvecklingen måste vara i balans med utvecklingen av service.

I båda alternativen medges en större förtätning i utvecklingsorterna med en variation av bostäder. Det kan också resultera i att fler människor får kortare avstånd till sociala interaktioner. Därmed blir det lättare för människor att integreras och engageras i samhället. Utformning av olika platser för att uppnå detta är av stor vikt. Båda alternativen innehåller strategier/principer gällande att skapa attraktiva offentliga miljöer. Båda alternativen innehåller också strategier/principer för att motverka att gröna ytor i tätorterna byggs bort vid förtätning.

Planförslaget medger möjligheten att pröva jordbruksmark för exploatering, men bara om den ligger inom stationsnära läge till pendeltågsstation eller motsvarande. ÖP2006 kan till viss del också medge förtätning på jordbruksmark, men som inte alltid ligger i anslutning till god kollektivtrafik.

Avslutningsvis bedöms planens strategier och principer med tydlig inriktning på kollektivtrafik och bebyggelsestillväxt i stationssamhällen inte bara medföra möjligheter till en mer hållbar livsstil utan också en stärkt näringslivsutveckling och en ökad arbetsmarknadstillgång, vilket är grundläggande för människors välbefinnande.

Bakgrund

Vad är en hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömningen beskriver i vilken utsträckning planen kan förväntas medverka till eller motverka en hållbar utveckling. Hållbarhetsbedömningen betraktar planens konsekvenser utifrån ett helhetsperspektiv med redovisning av miljömässiga, sociala och ekonomiska hållbarhetsdimensioner i ett sammanhang. Det finns inga krav i lagstiftningen att en hållbarhetsbedömning ska göras, men en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) måste göras enligt miljöbalken. Som stöd för att göra denna bedömning används FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030). Staden har även gjort en utredning för att koppla kommunfullmäktiges mål till Agenda 2030.

Syfte

Syftet med hållbarhetsbedömningen har varit att identifiera och konsekvensbedöma de delar av översiktsplanen där det föreligger en risk för att betydande ekologiskt, social och ekonomisk påverkan kan uppstå, samt andra aspekter som har betydande påverkan för möjligheterna till en hållbar utveckling. Konsekvensbeskrivningen tar sin utgångspunkt i de strategier och planeringsprinciper som presenteras i förslaget till översiktsplan, och diskuterar vilka konsekvenser genomförandet av dessa kan få för en önskvärd framtid. Följande punkter definierar de olika perspektiven:

- goda livsvillkor – det **sociala perspektivet**
- god hushållning med och effektivt tillvaratagande av mänskliga och materiella resurser - det **ekonomiska perspektivet**
- upprätthållande av ekosystemets produktionsförmåga och minskad belastning på natur och människor – det **ekologiska perspektivet**.

Avgränsningar

Hållbarhetsbedömningen ska uppfylla plan- och bygglagens krav på konsekvensbedömningar samt miljöbalkens krav på miljökonsekvensbeskrivningar. Enligt lagstiftningen, miljöbalken 6 kap 13 §, ska en MKB avgränsas till den mest betydelsefulla påverkan på människa och miljö som planens genomförande kan antas medföra. Detta innebär att denna rapport inte behandlar samtliga konsekvenser som kan antas uppstå. Fokus har legat på de konsekvenser som antagits ha betydande och störst påverkan. Hur de sociala och ekonomiska konsekvenserna av översiktsplanen ska redovisas beskrivs inte på samma sätt av plan- och bygglagstiftningen, utan här kommer andra nationella, regionala och lokala

mål in som indikatorer för bedömning.

Översiktsplanen omfattar hela kommunens utveckling som på något sätt bedöms påverkas av mark- och vattenanvändningen. Detta innefattar exempelvis lokalisering av skolor och tillhörande nödvändig infrastruktur. Hållbarhetsbedömningen har avgränsats till att endast beröra de effekter som kan uppstå av den fysiska planeringen, till exempel geografisk lokalisering och arkitektonisk gestaltning.

De frågor som bedöms kunna innebära betydande miljöpåverkan på grund av planförslaget har avgränsats till:

- **Påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten**, då utvecklingsområden och exploateringsområden föreslås i områden där MKN behöver åtgärdas.
- **Påverkan på riksintresse för transporter.**
- **Påverkan på hälsa** i form av buller, vibrationer och luftkvalitet vid förtätning.
- Påverkan på **skyfalls och översvämningssproblematik** vid förtätade strukturer i stadsmiljöer.
- **Påverkan på livsmedelsförsörjningen** genom förslag om utveckling på jordbruksmark.

Konsekvensbeskrivningen avgränsas till samma tidshorisont som för översiktsplanen, cirka 2050, men hållbarhetsbedömningen har också ett längre perspektiv då planförslagets inriktning kan möjliggöra hållbara vägval som i sin tur kan ge långsiktiga förändringar.

Process

Kommunstyrelsen har ansvaret för kommunens översiktliga planering i Mölndals stad. Översiktsplanen och hållbarhetsbedömningen har utarbetats av stadsbyggnadsförvaltningen med stöd av representanter från stadens övriga förvaltningar, som miljöförvaltningen och tekniska förvaltningen.

Disposition och status

Hållbarhetsbedömningen följer i huvudsak dispositionen av översiktsplanens planeringsprinciper och utifrån miljöbalkens krav på innehåll. Översiktsplanen antas av kommunfullmäktige, men hållbarhetsbedömningen antas inte utan fungerar som ett beslutsunderlag till översiktsplanen. Den utgör därtill ett stöd i fortsatta planeringsprocesser. Hållbarhetsbedömningen kan betraktas som en pågående process. Eftersom dokumentet är en del av översiktsplanen, aktualitetsförklaras det samtidigt som översiktsplanen.

Hållbarhetsmål som grund vid bedömning

År 1987 presenterade FN rapporten Vår gemensamma framtid. Rapporten framhöll att ”en hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. 2015 antog FN den så kallade Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling. Därmed har alla världens länder för första gången enats om en global agenda för hållbar utveckling. Målet är att till 2030 genomföra en samhällsförändring som leder till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling som skyddar vår planet, utrotar fattigdom och genererar en god välfärd för alla människor. Delegationen Agenda 2030 tittar på hur Sverige ska arbeta med målen framöver nationellt.

Vi kan beskriva villkoren för den hållbara utvecklingen som att jordens resurser sätter en yttre gräns för mänskligheten att hålla sig inom. Det är viktigt att förstå att dessa perspektiv ömsesidigt är beroende av varandra och även förstärker varandra. Den sociala hållbarheten, att människor mår bra och kan leva ett gott liv med god hälsa och utan orättfärdiga skillnader, måste uppnås inom planetens gränser.

Det är viktigt att beakta, inte bara kortsiktiga kostnader och intäkter, utan även de långsiktiga. För att vara hållbart behöver samhället vara stabilt, men samtidigt i ständig utveckling. Ett hållbart samhälle är resilient, det vill säga det tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget.

Arbetet med hållbar utveckling bör inte ses som ett statiskt slutmål utan är en process som kommer att fortgå under överskådlig tid. Det är en process som ständigt behöver bearbetas så att aktörer som driver stadens utveckling ökar sin medvetenhet kring och har kunskap om frågorna, för att kunna sträva i samma riktning i takt med att målen utvecklas.

De globala målen för hållbar utveckling

Flera av de globala hållbarhetsmålen har direkt påverkan på planering samt markanvändning. I arbetet med att uppfylla målen fram till 2030, kopplar Mölndals stad här i ett tidigt skede målen till översiktsplanen, vilket underlättar implementeringen av målen när de nya nationella riktlinjerna kommer.

De 17 globala målen är följande:

Vad kan målen påverka i Mölndal

Nedan följer ett antal övergripande beskrivningar och exempel på Mölndals planering idag kopplat till flera av målen, för att ge en förståelse för hur den fysiska planeringen kan kopplas till de globala målen.

Driksvattenförsörjning

Staden har ansvar för dricksvattenförsörjning och hantering av avlopp och dagvatten. När staden förtätas blir en hållbar dagvattenhantering allt viktigare. Dricksvattnet behöver skyddas mot hot som till exempel kemikalier, läkemedel, plast med mera och utsläppen från enskilda avlopp av övergödande ämnen behöver hanteras. En konsekvens av klimatförändringarna kan vara mer extremväder som skyfall med översvämningar som en konsekvens. Detta ställer större krav på kommunens hantering av till exempel dagvatten och dricksvattenförsörjning.

Systematiskt klimatarbete

Det är viktigt att starta upp ett systematiskt arbete för att förbereda kommunen för ett förändrat klimat, trots åtgärder för att förhindra klimatförändringarna så behövs arbetet med klimatanpassning idag. Mölndals stad satsar därför på att förstärka organisationen inom det här området och har därför installerat en ny tjänst med fokus på strategisk klimatanpassning.

Avfallshantering

Avfallshanteringen är viktig för att skapa en hållbar stad i en cirkulär ekonomi. När staden förtätas och växer är det viktigt att planera för avfallshanteringen. Det är här viktigt att tänka på hela kedjan och kretsloppet från produktion till konsumtion och till avfall och energiutvinning.

Mobilitet och hållbara resor

När staden växer är det viktigt att fortsatt verka för en minskad energianvändning och effektiva resor. Det handlar dels om att underlätta för gång, cykel och kollektivtrafik i stadsplaneringen. Det handlar även om inblandning av biodrivmedel i fordonsgas, diesel och bensin, samt i utökande omfattning rena biobränslen och el för transporter.

Biologisk mångfald

Exempel på hot mot den biologiska mångfalden i Mölndal är bland annat exploatering av mark, de metoder som används för skogs- och jordbruk och klimatförändringarna.

I stadsutvecklingen är det viktigt att istället för tekniska lösningar, använda sig av ekosystemtjänster som också kan stärka den biologiska mångfalden. Det handlar exempelvis

om att värna kvalitativa grönområden och jordbruksmark.

Boende och arbete

Vi arbetar med att sträva efter en balanserad befolkningstillväxt och en förtätning av redan befintlig bebyggelse. Samverkan i regionen är viktig då den regionala strukturbilden ligger till grund för hur vi växer längs med redan etablerade infrastrukturstråk, och i tätorterna.

Välbefinnande

Att röra på sig varje dag har stor betydelse för hälsa och välbefinnande i alla åldrar. Tillgång och tillgänglighet till vardagslivets funktioner och platser är viktigt. I kommunen handlar det exempelvis om att underlätta för fler att cykla eller gå till jobbet, förskola eller skola, och att stimulera barn och unga att röra sig mera. Närhet till friluftsområden, grönområden och fritidsanläggningar bidrar även till ökad aktivitet.

Demokratistärkande processer

Aspekterna rättvisa och tillgänglighet för alla behöver beaktas och medveten planering behövs för att motverka segregation och stora skillnader mellan olika invånargrupper i olika områden. Här är det viktigt vilka mötesplatser som planeras och hur olika områden kopplas ihop, för att gynna blandning av människor med olika bakgrund samt uppmuntra till möten.

Sammanfattning

Avslutningsvis, målen syftar till att nuvarande och kommande generationer ska uppleva Mölndal som en bra plats att leva på. Mölndals Vision pekar ut riktningen och lyfter fram sociala, ekologiska och ekonomiska dimensioner av hållbarhet. Att jobba för en hållbar utveckling i kommunen innebär att vid planering ständigt beakta hållbarhetsaspekterna i varje enskilt fall, och förhållandena mellan dem. Innebörden av hållbar planering utvecklas hela tiden, och därför bör begreppen ständigt utvecklas, liksom arbetet med att öka medvetenheten och kunskapen om dem.

Beskrivning av alternativen

Översiktsplan för Mölndals kommun

Planens inriktning syftar till att skapa en hållbar befolkningstillväxt och utveckla ett starkt näringsliv. Kvaliteter som naturmiljöer och kultur- och friluftsliv ska stärkas.

Planen innebär därför att fortsatt planering främst sker med inriktning mot komplettering och förtätning i befintliga strukturer i utvecklingsorterna samt i strategiska stråk. Planförslaget utgår ifrån Göteborgsregionens strukturbild och stadens fullmäktigemål. Kommunen utvecklas i tätorterna - inifrån och ut. För att det ska fungera i balans prioriteras också bostäder och arbetsplatser i områden med kapacitet för service och infrastruktur.

Planen bygger på den övergripande inriktningen och dess stadsbyggnadsstrategier:

- Kommunen bidrar till en växande region.
- Mölndal, Källered, Lindome och Hällesåker utvecklas utifrån sina förutsättningar och kvaliteter.
- Kommunen främjar möjligheten till ett gott liv.
- Kommunen stärker de värdefulla gröna miljöerna.

Planeringsprinciperna för respektive temaområde i planförslaget vägleder hur staden ska uppnå dessa strategier.

Kopplat till översiktsplanen finns det flera strategiska underdokument som tydliggör specifika frågor. Exempel på detta är naturvårdsplanen och bostadsförsörjningsprogrammet. Översiktsplanen tar också upp vilka områden, både geografiska och tematiska, som staden kan göra fördjupningsarbeten för framöver som stöd i fortsatt planering.

Att planera och skapa förutsättningar för fortsatt expansion i kommunen utan att öka belastningen på miljö och människor är den viktigaste frågan som översiktsplanen hanterar. Det handlar både om bostadsutbyggnad med bostäder i attraktiva lägen som kan nås med kollektivtrafik, dels om att skapa möjligheter för nya och gamla företag att etablera sig och expandera, med god tillgång till arbetskraft och kommunikationer.

Nollalternativet

Konsekvenserna ska också bedömas utifrån ett nollalternativ. I miljöbalkens 6 kapitel definieras

nollalternativet för planer eller program som ”en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen, programmet eller ändringen inte genomförs”.

Nollalternativet i det här fallet utgår från en fortsatt planering enligt nuvarande lagar och styrdokument. Det inkluderar gällande översiktsplan, antagna fördjupningar och andra antagna styrdokument, som till exempel naturvårdsplan, energi- och klimatplan med mera. Dessa blir dock inte samordnade med den fysiska planeringen genom en aktuell översiktsplan.

Planförslaget bygger på den gällande översiktsplanen, ÖP2006. Därmed innehåller de snarlika strategier, men med vissa skillnader. ÖP2006 har mer detaljerade strategier kring **var** utvecklingen ska ske medan planförslaget fokuserar mer på **hur** utvecklingen ska ske, inte exakt var. ÖP2006 har inte lika starka strategier kring byggande i kollektivtrafiknära lägen och prioritering av hållbara färdsätt. ÖP2006 möjliggör även något mer utspridning av bebyggelsen samt förtätning på jordbruksmark och till viss bekostnad av grönområden.

Mål och lagar som används i hållbarhetsbedömningen

En hållbarhetsbedömning syftar till att inbegripa en större och bredare syn på konsekvenser än en traditionell MKB enligt miljöbalken. För att göra detta används här FN:s mål för hållbar utveckling tillsammans med andra lagar och mål nationellt, regionalt och lokalt.

Då målen är antagna av länder världen över vars förutsättningar varierar kraftigt är delmålen specifikt anpassade för respektive lands unika förutsättningar. Sverige har till exempel inte i samma utsträckning problem med extrem fattigdom, även om många människor också i Sverige lever på otillräckliga resurser. Det gör att vi själva får avgöra vad som lyfts in i målen och vilka perspektiv som tas med för att göra en bedömning av Mölndals kommun.

Relevanta mål för miljöbedömning

Vi har även de nationella, regionala och lokala mål samt lagar, som är relevanta för den fysiska planeringen och inkluderas i bedömningen:

Nationella: energimålen, integrationsmål, miljömålen, de klimatpolitiska målen, jämställdhetsmålen, de transportpolitiska målen, de nationella kulturpolitiska målen, nationella mål för kulturmiljöarbetet, Sveriges friluftsmål, mål för boende och byggande och folkhälsomålen.

Regionala: VG 2020 – det goda livet, regionala trafikförsörjningsprogrammet, målbild GMP 2035, VGR:s målbild tåg 2035

De regionala miljömålen utgår ifrån de nationella och bedöms därför gemensamt.

Lokala: Mölndals stads kommunfullmäktigemål och energimål.

Övriga frågor för miljöbedömning

I hållbarhetsbedömningen kommer även miljö kvalitetsnormerna att bedömas enligt gällande lagstiftning för MKB.

Påverkan på riksintressen bedöms också i hållbarhetsbedömningen.

Nedan görs bedömningen vilka nationella, regionala och lokala målen som inkluderas i FN:s mål för hållbar utveckling, och som sedan används för hållbarhetsbedömningen av förslaget till översiktsplan.

1 Ingen fattigdom

Vilka mål hanteras: Jämställdhetsmålen, integrationsmålen, mål för boende och byggande, folkhälsomålen, Mölndals stad fullmäktigemål.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheten att uppnå ett jämställt samhälle där alla människor har möjlighet till samma rättigheter.

2 Ingen hunger

Vilka mål hanteras: Miljömål (ett rikt odlingslandskap)

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar tillgången på jordbruksmark och därmed möjligheten att producera mat långsiktigt. Möjligheten att utveckla odling inom och i direkt anslutning till tätorterna har också inkluderats.

3 Hälsa och välbefinnande

Vilka mål hanteras: Folkhälsomålen, de nationella miljömålen (säker strålmiljö, skyddande ozonskikt, frisk luft och giftfri miljö), miljö kvalitetsnormerna, KF-mål: ”Främja och stödja självständigt, gott och aktivt liv för alla åldrar”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheten att leva ett hälsosamt liv på olika sätt samt om de påverkar välbefinnandet på något annat sätt. Exempel på faktorer som inkluderats är möjligheten till fysisk aktivitet, utformning av utemiljöer samt buller- och luftmiljö.

4 God utbildning för alla

Vilka mål hanteras: Folkhälsomålen, jämställdhetsmålen, integrationsmålen, KF-mål: ”Säkerhetsställa likvärdig utbildning av hög kvalitet som främjar livslångt lärande”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar lokalisering av skolor samt tillgängligheten till dem.

Jämställdhet

Vilka mål hanteras: De nationella jämställdhetsmålen, folkhälsomålen, integrationsmålen, mål för boende och byggande, VG 2020 – det goda livet, det regionala trafikförsörjningsprogrammet, målbild GMP 2035, målbild tåg 2035, KF-mål: ”Främja och stödja självständigt, gott och aktivt liv för alla åldrar”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheten att skapa ett samhälle där män och kvinnor lever jämställda liv utifrån ett markanvändningsperspektiv.

Rent vatten och sanitet

Vilka mål hanteras: MKN för vatten samt fisk och musselvatten, Miljömålen (grundvatten av god kvalitet, myllrande våtmarker och levande sjöar och vattendrag), de klimatpolitiska målen, KF-mål: ”Bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för en långsiktigt hållbar utveckling”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar kvaliteten på dricksvattnet på något sätt.

Hållbar energi för alla

Vilka mål hanteras: Miljömålen begränsad klimatpåverkan och god bebyggd miljö, mål för boende och byggande, de klimatpolitiska målen, de nationella energimålen, de lokala energimålen, KF-mål: ”Bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för en långsiktigt hållbar utveckling”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheten att utveckla system för hållbara energikällor.

Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Vilka mål hanteras: Mölndals kommunfullmäktigemål: ”Stärka förutsättningarna för växande näringsliv och arbetsmarknad”, VG 2020 – det goda livet.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheterna för människor i staden att få ett arbete med goda arbetsvillkor samt om principerna bidrar till någon form av ekonomisk tillväxt, tillgängliga arbetsplatser och variation på sysselsättningsmöjligheter

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Vilka mål hanteras: Mölndals kommunfullmäktigemål: ”Stärka förutsättningarna

för växande näringsliv och arbetsmarknad”, de transportpolitiska målen, (Miljömålen begränsad klimatpåverkan och god bebyggd miljö), de nationella klimatmålen, VG 2020 – det goda livet, målbild GMP 2035, KF-mål: ”Utveckla en växande och trygg stad, tätort och landsbygd med god infrastruktur”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheten att bedriva hållbar industri i kommunen, om de påverkar möjligheten att skapa en hållbar infrastruktur och tillgänglighet, samt om det kommer krävas innovativa lösningar för att realisera principerna.

Minskad ojämlikhet

Vilka mål hanteras: De nationella jämställdhetsmålen, folkhälsomålen, integrationsmålen, mål för boende och byggande, VG 2020 – det goda livet, det regionala trafikförsörjningsprogrammet, målbild GMP 2035, målbild tåg 2035, Mölndals kommunfullmäktigemål: ”Främja och stödja självständigt, gott och aktivt liv för alla åldrar”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheten att skapa ett samhälle där olika människor kan röra sig och nyttja olika områden likvärdigt.

Hållbara städer och samhällen

Vilka mål hanteras: MKN för buller och luft, Miljömålen god bebyggd miljö, frisk luft och ett rikt odlingslandskap, grundvatten av god kvalitet. Energimålen, integrationsmål, de klimatpolitiska målen, jämställdhetsmålen, de transportpolitiska målen, de nationella kulturpolitiska målen, nationella mål för kulturmiljöarbetet, Sveriges friluftsmål, mål för boende och byggande och folkhälsomålen, VG 2020 – det goda livet, regionala trafikförsörjningsprogrammet, målbild GMP 2035, VGRs målbild tåg 2035, Mölndals lokala energi mål, KF-mål: ”Utveckla en växande och trygg stad, tätort och landsbygd med god infrastruktur”, Mölndals kommunfullmäktigemål: ”Bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för en långsiktigt hållbar utveckling”.

Vad bedöms: I detta mål ingår många olika perspektiv. Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna totalt sett bidrar till att uppnå en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar stad. Exempel på faktorer som analyserats är hållbart byggande av bostäder, arbetsplatser, infrastruktur och offentliga platser, dagvattenhantering, energiförsörjning, tillgänglighet, förtätning, avfallshantering, jämställdhet och jämlikhet.

Hållbar konsumtion och produktion

Vilka mål hanteras: Miljömålen (Giftfri miljö, bara naturlig försurning, ingen övergödning ett rikt odlingslandskap) lokala energimål, KF- mål: ”Stärka förutsättningarna för växande näringsliv och arbetsmarknad”, Mölndals kommunfullmäktigemål: ”Bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för en långsiktigt hållbar utveckling”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheten att på olika sätt konsumera mer hållbart eller bedriva en mer hållbar produktion. Det kan t.ex handla om möjligheten att odla i anslutning till tätorterna samt möjligheten att sedan konsumera de närodlade produkterna. Tillgängligheten till närservice och handel med hållbara transportmedel omfattas också. Möjligheten för staden att köpa in hållbara lösningar, t.ex när det gäller dagvattenhantering har också inkluderats i bedömningen.

Bekämpa klimatförändringen

Vilka mål hanteras: Miljömålen begränsad klimatpåverkan och en god bebyggd miljö, energimålen, de klimatpolitiska målen, regionala trafikförsörjningsprogramet, målbild GMP 2035 och VG 2020 – det goda livet, Mölndals kommunfullmäktigemål: ”Bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för en långsiktigt hållbar utveckling”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar klimatförändringen i någon riktning, t.ex om möjligheten till hållbara resor ökar eller minskar, utveckling av system för energiförsörjning, påverkan på områden som är viktiga för klimatreglering, påverkan på områden som hanterar föroreningar, samt hur planeringsprinciperna påverkar hur staden hanterar sina resurser (mark, skog etc).

Hav och marina resurser

Då Mölndal inte har någon kust bedöms här istället kommunens sjöar och vattendrag enligt följande mål och lagar: Mölndals kommunfullmäktigemål: ”Bedriva det miljö- och klimatarbete som krävs för en långsiktigt hållbar utveckling”, MKN för vatten samt fisk och musselvatten, miljömålen (Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och Myllrande våtmarker, grundvatten av god kvalitet), de klimatpolitiska målen.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar MKN för vatten, eventuell påverkan på halten av olika föroreningar

i sjöar och vattendrag som i förlängningen kan påverka haven, samt påverkan på områden viktiga för den biologiska mångfalden samt för sin klimatreglerande funktion.

Ekosystem och biologisk mångfald

Vilka mål hanteras: Miljömålen (God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande skogar och Myllrande våtmarker).

Sveriges friluftsmål, MKN för vatten samt fisk och musselvatten

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar tillgången till, tillgängliggöra befintliga och skapa nya, gröna områden som bidrar med olika ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Eventuell påverkan på halten av olika föroreningar i mark och vatten har också inkluderats.

Fredliga och inkluderande samhällen

Vilka mål hanteras: Integrationsmålen, Folkhälsomålen, jämställdhetsmålen, de nationella kulturpolitiska målen, Mölndals kommunfullmäktigemål: ”Främja och stödja självständigt, gott och aktivt liv för alla åldrar”.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om planeringsprinciperna påverkar möjligheten för olika människor att mötas och inkluderas i samhället på olika sätt. Tillgänglighet till offentliga platser har särskilt bedömts.

Genomförande och globalt partnerskap

Vilka mål hanteras: VG 2020 – det goda livet, KF- mål: ”Stärka förutsättningarna för växande näringsliv och arbetsmarknad”, och målbild GMP 2035.

Vad bedöms: Bedömningen har utgått ifrån om och hur planeringsprinciperna påverkar olika mellankommunala intressen och regionala mål, samt behovet av mellankommunal samverkan. Här bedöms även hur nationella intressen tas om hand och det gemensamma samarbetet med dessa.

Bedömning

Som en del av bedömningen finns en bedömningsmatris för att visa översiktligt hur de olika planeringsprinciperna i översiktsplanen påverkar målen på sidorna 10-12. Här nedan är bedömningen sammanfattad i text, utifrån de tematiska områdena som planens principer är indelade i. Sist redovisas också en sammanfattning. När det gäller bedömning av nollalternativets påverkan används inte planeringsprinciperna då de är specifika för planförslaget. Istället beskrivs dess påverkan i text.

Konsekvensbedömning av förslag till översiktsplan

Bostäder och boendemiljö

- Övervägande del av bostadsutvecklingen sker inom stationssamhällena Mölndal, Källered och Lindome.
- Jordbruksmark inom stationsnära läge till pendeltågsstation eller motsvarande kan prövas för exploatering för bostäder och andra samhällsviktiga funktioner.
- Vi planerar med människor i fokus där vardagslivet ska fungera för alla oavsett förutsättningar.
- För att stärka den tätortsnära landsbygden kan en mindre bebyggelseutveckling ske i serviceorten genom detaljplaner för markbostäder och lägenheter.
- En variation av bostadstyper ska eftersträvas inom utvecklingsorterna Mölndal, Källered, Lindome och Hällesåker.

En övervägande utveckling i tätorterna i stationssamhällena, med gångavstånd till god kollektivtrafik, bidrar till att allt fler människor får möjlighet att resa mer hållbart, i och med närheten till kollektivtrafik. Detta kan innebära en positiv påverkan ur ett klimatförändringsperspektiv. Förtätning kan också innebära större möjligheter för människor i kommunen att röra sig och integreras i samhället. Förtätning i stationssamhällena är också en del i de regionala mål som finns i Västra Götaland. Samtidigt som förtätning och centralisering kan innebära större tillgänglighet för fler kan de som bor utanför tätorterna begränsas, t.ex. i sin användning av kollektivtrafik. Tillgängligheten till service för dessa människor

riskerar också att begränsas.

Förtätning kan också innebära att gröna områden i tätorterna tas i anspråk, vilket kan påverka andelen hårdgjorda ytor. Det kan öka vattenavrinningen samt minska tillgången till gröna miljöer vilket påverkar luftkvalitet och bullernivåer. Hälsa och välbefinnande samt tillgången till ekosystemtjänster riskerar därmed att påverkas negativt. Det är viktigt att arbeta med att tillvarata och skapa nya ekosystemtjänster i förtättningsprojekt till exempel genom att ej ta ytor i anspråk som är viktiga för klimatanpassning och ekosystemtjänster. Dagvattenhanteringen blir särskilt viktig för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna i kommunens vattenförekomster uppfylls.

Ett varierat bostadsutbud är positivt ur ett jämställdhets- och integrationsperspektiv. Tillgänglighet till en varierad och flexibel bostadsmarknad, gröna miljöer, hållbar infrastruktur med mera, inom utvecklingsorterna kan bidra till att skapa attraktiva boende- och arbetsmiljöer, vilket kan locka ytterligare invånare till kommunen. Detta i sin tur kan påverka den ekonomiska tillväxten positivt.

Utbyggnad med detaljplaner på landsbygden inom serviceorten kan innebära att Lindomeån påverkas negativt, men det kan också innebära att möjligheterna att skapa en levande landsbygd påverkas positivt eftersom det möjliggör för fler att bosätta sig där och eventuellt bedriva verksamhet, med hänsyn till de värden som finns här. Det blir viktigt att säkerställa Lindomeåns status i den kommande planeringen. Strategisk utbyggnad i centrala Hällesåker kan också bidra till ökat underlag för exempelvis skola och annan service.

Att jordbruksmark värnas på landsbygden ses som positivt ur flera olika synpunkter, då den även är av nationellt intresse. Dock kan det påverka möjligheten till utbyggnad och utveckling på landsbygden. Denna princip både gynnar och missgynnar därför olika mål.

Genom att pröva jordbruksmark för exploatering i stationsnära läge till pendeltågsstation eller motsvarande, används den befintliga infrastrukturen effektivare. Det allmänna intresset för bostadsförsörjning kan lättare uppfyllas tillsammans med hållbarhetsmål om god bebyggd miljö och hållbara resor. Det innebär inte att jordbruksmarken ska tas i anspråk, utan detta ska prövas genom en lokaliseringstudie eftersom det finns en risk att jordbruksmarken

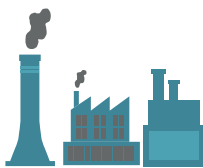
försvinner för alltid. Om jordbruksmarken tas i anspråk försvinner värden som bland annat livsmedelsförsörjning och biologiska värden.

Bostadspriserna är vanligtvis lägre på landsbygden vilket kan bidra till att de med lägre betalningsförmåga har möjlighet att bosätta sig här. Tillgången till större rekreationsområden, som värnas i planförslaget, kan också förbättras vilket i sin tur kan påverka hälsa och välbefinnande positivt. Även luft- och ljudmiljö är bättre än i tätorterna. Dock är tillgängligheten till kollektivtrafik inte är lika god på landsbygden. Det innebär att både boende och verkande på landsbygden kommer att ha bilen som sitt primära färdssätt inom den närmaste framtiden, vilket påverkar bland annat vissa miljömål negativt. Men genom att samla föreslagen utveckling i serviceorten, och genom att utveckla med detaljplaner, så möjliggörs en mer hållbar utveckling där olika värden värnas och tillgången till hållbara färdssätt kan stärkas.

Det finns inte heller fullt utbyggda system för fjärrvärme eller för vatten- och avlopp på landsbygden. Vid eventuella framtida planläggningar blir det därför viktigt att förespråka hållbara energilösningar för en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling. Stadens plan för vatten- och avloppsutbyggnad, tillsammans med planens utbyggnadsplan och principer för strategisk utbyggnad på landsbygden, kan gynna de hållbara systemen långsiktigt även utanför tätorterna. Om utvecklingen inte sker i balans med kapacitet i service och infrastruktur, kan det innebära stora samhällsekonomiska kostnader med tröskelinvesteringar som följd.

Näringsliv och arbetsplatser

- Kommunens potential på kontorsmarknaden ska stärkas.
- Det blandade näringslivet med en hög variation av branscher ska värnas.
- Centrumfunktionerna ska stärkas i alla utvecklingsorterna.
- Samhällsviktiga funktioner ska ha möjlighet att utvecklas i takt med att befolkningen växer och behoven ökar.
- Möjligheterna för besökare att övernatta i kommunen ska utvecklas.

Sysselsättning och näringsliv tar inte alltid hänsyn till kommungränser utan måste finnas i ett dynamiskt och utvecklande sammanhang, därför är det viktigt med ett regionalt samarbete för att uppfylla de mål som finns.

Planen förordar detta. Det är positivt för den regionala arbetsmarknaden med utveckling av näringslivet, kontorsmarknaden och centrumfunktioner. God kollektivtrafik och därmed goda pendlingsmöjligheter är en förutsättning för lokalisering av många arbetsplatser. Det handlar om att skapa en hållbar personalförsörjning, men också möjligheter för fler människor att få tillgång till en större arbetsmarkandsregion.

Samhällsviktiga funktioner som sjukhus, vattenverk, energiförsörjning och liknande tar utrymme i stadsmiljö, naturmiljö eller platser som också är lämpliga för näringslivets utveckling. För att samhället ska kunna fungera och utvecklas behöver dock dessa funktioner få utrymme. Det kan uppstå intressekonflikter, men utvecklingen är en förutsättning för ett robust samhälle.

Sjukhuset, som är en regional angelägenhet, ligger i utvecklingsstråket i Mölndalsåns dalgång. Det är viktigt att funktionen finns centralt för tillgänglighet med alla trafikslag. Detta kan också bli en intressekonflikt med de olika transportmedlen. Det finns också risk för instängning vid olyckor och naturkatastrofer.

Att lokalisera personalintensiv verksamhet i tätorterna och flytta ut mindre personalintensiva verksamheter i mer perifera områden är positivt ur ett hållbarhetsperspektiv då det underlättar för fler att resa på ett hållbart sätt till och från jobbet och företagen får ett större utbud av arbetskraft. Dock kan det påverka de mindre personalintensiva negativt då de får en annan tillgänglighet och med geografisk omflyttning, samt kan det påverka vissa miljömål beroende på vilken mark som tas i anspråk till flytten.

Utveckling av stationsorternas och serviceortens centrum kan ta mark i anspråk, vilket kan påverka olika ekosystem och den biologiska mångfalden negativt. Utveckling av centrumfunktioner kan dock bidra till att fler människor får möjlighet att resa mer hållbart samt utföra flera ärenden samtidigt, på en och samma plats. Att stärka alla utvecklingsorternas centrumfunktioner bidrar inte bara positivt till hållbara resor, det ger också fler möjlighet att nå olika funktioner närmare bostaden eller arbetsplatsen. Sammantaget är planeringsprinciperna som gynnar förtätning, mer positivt för fler människor i kommunen.

När det gäller jämställdhet och jämlikhet kan det vara svårare att få ihop vardagslivet och samtidigt resa hållbart på landsbygden. Genom att möjliggöra verksamheter, och en hållbar utveckling av de verksamheter som redan finns på landsbygden, kan det ge positiva konsekvenser på minskat resande med bil och färre utsläpp.

Olika former av övernattnig i kommunen kan bidra till positiva konsekvenser ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Vidare är det bra för den ekonomiska tillväxten. Uppförande av campingplatser kan också få negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden i och med att mark tas i anspråk för uppställningsplatser och eventuellt stugor med mera. Samtidigt kan en utveckling av exempelvis campingplatser bidra till att fler behöver ta sig till dessa med bil.

Friluftsliv, grönska och rekreation

- Alla invånare ska ha nära till grönska och rekreation med höga kvaliteter.
- Kommunen utvecklar och förbättrar tillgängligheten till tätortsnära rekreation, höga naturvärden och områden för friluftslivet.
- Kommunen skapar tillgängliga och inbjudande platser för alla.

God tillgänglighet till grönområden bidrar till att fler människor kan nyttja områdena. Ökade möjligheter till fysisk aktivitet och tillgång till gröna lugna miljöer är också positivt för hälsa och välbefinnande. Samtidigt bidrar gröna ytor till ökad rening av dagvatten, renare luft, minskar buller och skyddar vid extremväder.

Grönska mellan hus vid förtätning bidrar till ökad hälsa och välbefinnande. Grönska skapar ett svalare lokalklimat och vegetationen binder vatten vilket är positivt för klimatanpassning. Dock kan icke hårdgjorda platser ibland minska tillgängligheten för olika grupper som har svårt att röra sig på dessa underlag.

De kulturella ekosystemtjänster gynnas av planeringsprinciperna som möjliggör mer tillgänglighet till gröna miljöer, friluftsliv, och kulturella platser. En ökad tillgänglighet med fokus på hållbara färdssätt till grönområden och besöksmål kan bidra till att människor kan i större utsträckning ta sig till platserna utan bil, vilket är bra ur miljö- och klimatsynpunkt.

Trafikmiljö och mobilitet

- I all berörd planering ska utbyggnaden av ny stambana delen Göteborg – Borås och utvecklingen av Västkustbanan söderut säkerställas.
- Förtätning ska bidra till god tillgänglighet och överbygga barriärer.
- Hållbara och aktiva färdssätt som kollektivtrafik, gång och cykel, prioriteras vid förtätning i stationsorterna.

- Kommunen fokuserar på hållbar trafikplanering.
- Förutsättningarna för gång- och cykeltrafik förbättras i hela kommunen.
- I planeringen utgår vi ifrån hela resan.

Planens förslag om att utveckla gång- och cykelvägar i hela kommunen samt att prioritera kollektivtrafik, gång och cykel i tätorterna innebär större möjligheter för kommunens invånare att resa mer hållbart. Det kan innebära positiva konsekvenser för klimatet, i och med mer hållbara resor och färre resor med bil, samt för en mer hållbar produktion och konsumtion. Människors rörlighet kan också öka, vilket bidrar till ökad hälsa, jämställdhet och integration samt minskad ojämlikhet. Det kommer att krävas åtgärder för att minimera påverkan på trafiklederna i kommunen och bidra till att öka det hållbara resandet och minska andelen resor med bil, vilket påverkar den ekonomiska hållbarheten. Men långsiktigt så bedöms de planeringsprinciper som inkluderas i planen ge positiva effekter.

En station på ny stambana delen Göteborg – Borås i kommunen kommer innebära ytterligare möjligheter att resa hållbart i hela regionen och även nationellt. Beroende på utformning kan den dock bli ytterligare en barriär. Förekomsten av höghastighetståg kan också uppfattas som en hälsorisk för kommunens invånare i och med ökade bullernivåer och de risker som finns när tåg med höga hastigheter åker förbi. Utformningen av stationen samt miljöerna omkring blir därmed viktig i det fortsatta arbetet så att stationen främst blir en tillgång för Mölndal. En överdäckning eller nergrävning av järnväg och väg kan medföra en bättre ljudmiljö och hälsa trots ökad järnvägstrafik.

Målstyrd trafikplanering med prioritering av hållbara färdssätt, kan både leda till positiva och negativa konsekvenser för hälsa och välbefinnande. För de flesta kommer påverkan att bli positiv i och med större möjligheter att resa hållbart. För de som är vana att köra bil eller för de som inte kan åka kollektivt av olika anledningar kan förändringen bli negativ då de exempelvis kan behöva parkera längre bort från målpunkterna. Det kommer att krävas beteendeförändringar och det är viktigt att kommunen bidrar i denna process för att förbättra situationen, både hälsomässigt och trängselmässigt, för de som också verkligen behöver åka bil. Målstyrd planering kan även leda till att olika kommuner arbetar på olika sätt parallellt och inte synkroniserar sitt arbete. Mölndals stad har en vilja att samarbeta för att minimera negativa konsekvenser och kommer att delta i det regionala och mellankommunala samverkansarbetet.

Utveckling av hållbar infrastruktur kan resultera i att fler människor flyttar till kommunen. Med en god och hållbar utformning av infrastrukturen kan den uppta mindre ytor. Marken kan därmed användas mer effektivt, vilket i sin tur kan bidra till en ökad ekonomisk tillväxt.

Om förutsättningarna förbättras i anslutning till trafikleder kan dessa markområden användas för olika ändamål. Det är ofta centralt belägna tomter med god tillgänglighet. Annan mark kan därmed också användas mer effektivt. Mindre utsläpp från trafikleder leder också till förbättrade förutsättningar för människor, djur och växter vilket gynnar flera ekosystemtjänster. Detta kan bidra till ökad hälsa och välbefinnande. Dock kan de markområden som blir möjliga att utveckla bli barriärer och minska spridningsmöjligheterna för växter och djur. Det grönstråk som planeras mellan Ångårdsbergen och Sandsjöbackas naturreservat är en del i att säkerställa rörligheten för flora och fauna i kommunen.

Pendelparkeringar för både bil och cykel förbättrar möjligheten att åka kollektivt och hållbart större delen av resan inom eller utanför kommunen. Detta är positivt för klimatet och kan minska utsläpp och trängsel. Dock kan resmönstren för människor i grannkommuner påverkas om de tar bilen över kommungränsen till pendelparkeringen. Pendelparkeringar tar också mycket mark i anspråk, och kan öka biltrafiken beroende på vart de placeras. Därför kan pendelparkeringar för bil i centralorten hamna i konflikt med exploateringsintressen för bostäder och arbetsplatser samt utrymme för kollektivtrafik gång och cykel. Att istället placera pendelparkering för bil i stationsorterna gynnar det hållbara resandet mer, även om det även här också tar mark i anspråk stationsnära där det också finns exploateringsintressen.

Social infrastruktur

- Utveckling där service och befolkningsökning är i balans, säkerställs.
- Den sociala infrastrukturen som krävs för ett gott liv säkerställs.
- Utvecklingen i enskilda projekt stärkerutvecklingen av kommunen som helhet.
- En jämlik tillgång till idrott och kultur säkerställs.
- Stationsorterna och serviceorterna ska vara tyngdpunkterna för samhällsservice.
- Energifrågor och vatten och avlopp ska ses i ett helhetsperspektiv i planeringen, där olika

system kan samordnas för synergieffekter.

- Att återvinna och lämna sitt avfall i kommunen ska vara enkelt och tillgängligt.

En god tillgänglighet med prioriterade hållbara färdssätt till service bedöms vara positivt för integration, hälsa, jämställdhet och jämlikhet. Det bidrar till att människor möts och kan bli inkluderade i samhället. Dessa faktorer bidrar generellt till att uppnå en socialt hållbar stad där människors vardagsliv fungerar på ett bra sätt. Samtidigt kan det innebära ökade ekonomiska investeringar för staden då servicen koncentreras på vissa platser och det är svårt att nå samma nivå av service i hela kommunen. Genom långsiktig planering och behovsanalyser i utbyggnadsplaneringen bedöms den ekonomiska hållbarheten öka, och även exempelvis minska onödigt i anspråksatagande av mark för komplettering av service på längre sikt.

Det är positivt att planen möjliggör ytor för utveckling av dessa system, som kan minska utsläpp, föroreningar och utveckla en hållbar elförsörjning. Det finns dock en intressekonflikt mellan exploatering och plats för infrastruktur och gröna miljöer.

Samtliga planeringsprinciper bidrar till positiva konsekvenser för integrationen, god hälsa och välbefinnande, jämställdhet, minskad ojämlikhet. Social hållbarhet kan bidra till en ekonomisk tillväxt på lång sikt.

Samtliga planeringsprinciper bidrar till en utveckling av kultur- och fritidsverksamheten i staden och i regionen. De kan därmed möjliggöra en god integration, ökad jämställdhet samt minskad ojämlikhet. Åtkomst till olika anläggningar bidrar även till god hälsa och välbefinnande. Samverkan mellan kommuner i regionen kan resultera i olika innovativa lösningar för att uppnå de mål som finns. Fritidsanläggning som är lokaliserad i anslutning till ett område men på andra sidan kommungränsen kan samutnyttjas. Det kan resultera i ett ökat helhetsperspektiv i regionen. En ökad tillgänglighet för fler bidrar också till att allt fler människor kan använda sig av hållbara färdssätt för att ta sig till olika servicefunktioner.

Kulturskola och idrottsplatser kan bidra till olika former av kunskapsöverföring och därmed påverkas målet om en god utbildning för alla positivt. Fler kultur- och fritidsanläggningar i kommunen kan också resultera i fler arbetstillfällen samt ökad attraktivitet i olika områden. Det kan i sin tur bidra till en ökad ekonomisk tillväxt.

Natur- och kulturmiljö

- Natur- och kulturmiljöerna bevaras,

levandegöras och utvecklas.

- Skogens och jordbruksmarkens klimatreglerande roll bevaras och stärkas.
- Livsmedelsförsörjningen genom jordbruksmarken värnas.
- Befintliga våtmarker värnas och nya tillskapas.
- God vattenkvalitet eftersträvas för alla vattenmiljöer.
- Hänsyn tas till den gröna infrastrukturen.

Utveckling av natur- och kulturmiljöer kan bidra till att möjliggöra fysisk aktivitet och friluftsliv. Detta påverkar i sin tur hälsa och välbefinnande positivt. Dessa miljöer och verksamheter kan också resultera i fler möten mellan människor och därmed en ökad integration. Naturmark kan även bidra till ökad rening av dricksvatten och agera buffert vid översvämningar, vilket är positivt vid ett förändrat klimat. De miljöerna kan även vara attraktiva som utflyktsmål.

Genom att prioritera en levande landsbygd ges möjligheter för jordbruket att utvecklas. Möjligheten för kommunens invånare att köpa närodlade varor kan då öka, samt att det ökar robustheten att klara av matproduktionen i regionen i framtiden. Möjligheten att utveckla generationsboenden påverkas också positivt vid möjlig utveckling av jordbruket.

Grönytor i tätorten kan bidra till att öka det bostadsnära odlandet. Planförslaget bedöms därmed ha en positiv påverkan på detta mål. Jordbruksmarken kan också användas som en vattenhållande resurs för att förbättra möjligheterna att stå emot klimatpåverkan.

Sammanhängande gröna och blå strukturer kan påverka hur marken kan användas och leda till att investeringar behöver göras. Samtidigt kan attraktiva livsmiljöer, som kan bidra till ekonomisk tillväxt, skapas. Sammanhängande grön infrastruktur kan vidare påverka annan infrastruktur som kan behöva ta omvägar för att de gröna och blå områdena ska fortsätta vara sammanhängande.

Sammanhängande gröna och blå stråk bidrar till en hållbar stad när det gäller en ökad frekvens av gröna miljöer som kan agera mötesplatser för olika människor och bidra till en större biologisk mångfald. Eftersom de är sammanhängande finns det dock en risk att de bildar barriärer och kan uppfattas som otrygga platser.

Genom att tillskapa våtmarker skapas bättre förutsättningar för biologisk mångfald och eventuellt också en hållbar dagvattenhantering. Det

är positivt för att motverka klimatförändringarna och fungerar också som åtgärd för klimatanpassning.

Klimatanpassning

- Viktiga ekosystemtjänster utreds, tas tillvara och utvecklas i planeringen.
- Översvämningsbara ytor säkerställs i planeringen
- Kommunen uppmuntrar till ny teknik för klimatanpassning tidigt i planeringen.
- Grönytefaktor finns med som en planeringsförutsättning tidigt i planeringen och som en förutsättning vid markanvisningar.

Att samarbeta kring klimatfrågor i kommunen och få med dem tidigt i planeringsprocessen och i det strategiska arbetet bidrar till att uppnå en hållbar stad. Förutsättningarna för att bekämpa klimatförändringarna och bidra till möjligheter att skapa hållbara energisystem, bibehålla en god vattenkvalitet samt bevara och utveckla ekosystemtjänster förbättras avsevärt. Kommunens system för att minska klimatpåverkan samt anpassa sig till de klimatförändringar som vi redan nu upplever blir därmed mer robust. En tidig integrering i planeringsprocessen kan leda till att kommunens investeringar minskar i jämförelse med om frågor och lösningar kommer in senare i processen. Kortsiktigt kommer lösningarna att kräva investeringar, men långsiktigt beräknas vinsterna bli större.

Mer hållbart energisystem kommer bli mycket viktigt i den kommande planeringen för att nå vissa miljömål. Vissa energiformer, till exempel vattenkraft, kärnkraft och vindkraft kan dock påverka ekosystem och den biologiska mångfalden negativt.

Principen om att peka ut och ta tillvara på viktiga ekosystemtjänster i planeringen bedöms som positiv då den bidrar till möjligheten att uppnå flera miljömål samt att skapa tidiga lösningar som arbetas in i planeringen.

Grönytefaktor som verktyg för att få med de gröna ytorna och dess fördelar för klimatanpassningen ses som positivt för att uppnå målen. De säkrar att frågorna hanteras i planprocessen, och möjliggör bättre hälsa, möjliggör mer fysisk aktivitet, bättre luft och bullerreducerande åtgärder. Det är även ekonomiskt hållbart att använda sig av ekosystemtjänster och gröna lösningar för att hantera dagvatten.

Att skapa ytor för klimatanpassning och uppnå en

långsiktigt hållbar byggnation kommer att kräva innovativa lösningar, vilket kan bidra till positiva konsekvenser för den hållbara produktionen och konsumtionen. Lösningarna kommer dock innebära att mark behöver tas i anspråk och investeringar behöver göras. I samband med byggnation kan det innebära att boendekostnaderna riskerar att bli högre och därmed kan den sociala hållbarheten påverkas. Å andra sidan sparas pengar in på sikt både för markägare och kommunen vid klimatrelaterade händelser, t.ex. vid extremväder och översvämningar.

Lösningar som tillvaratar, utvecklar och skapar nya ekosystemtjänster kan bidra till olika synergieffekter och därmed kan andra investeringar minska och den ekonomiska tillväxten kan bli positiv. Användningen av ekosystemtjänster i första hand är även positivt för flera miljömål, kan bidra till den biologiska mångfalden, samt möjliggöra ökad hälsa och fler gröna mötesplatser. I nya områden kan mark behöva tas i anspråk. I många fall är ekosystemtjänster långsiktigt billigare, mer hållbara och effektiva än tekniska lösningar.

Konsekvensbedömning av nollalternativet

Eftersom gällande översiktsplan, ÖP2006, är ett underlag för planförslaget är strategierna snarlika och därmed är de positiva konsekvenserna av nollalternativet också jämförbara.

Det som skiljer nollalternativet från planförslaget är bland annat att ÖP2006 inte har lika spetsiga strategier när det gäller lokalisering i kollektivtrafknära lägen och prioritering av hållbara färdstätt. Därmed finns det en risk för utspridning av bebyggelsen vid utveckling enligt nollalternativet, vilket kan påverka människors möjligheter att resa hållbart negativt. Därmed kan påverkan på klimatet bli större än i planen. Då kvinnor, yngre och äldre i samhället oftare inte har tillgång till bil utan är beroende av en god kollektivtrafikförsörjning kan målen om jämställdhet, jämlikhet och integration påverkas negativt.

Planen medger möjligheten att pröva jordbruksmark för exploatering, men bara om den ligger inom stationsnära läge, till pendeltågsstation eller motsvarande.

Nollalternativet kan till viss del också medge förtätning på jordbruksmark, men som inte alltid ligger i anslutning till god kollektivtrafik, samt på bekostnad av grönområden. Detta kan resultera i negativ påverkan på de globala hållbarhetsmål som behandlar tillgången på produktiv jordbruksmark samt vikten av att tillvarata, utveckla och skapa nya grönområden.

Skillnaden mellan planen och nollalternativet är att

de områden som planen pekar ut bedöms uppfylla andra hållbarhetsmål som handlar om hållbara resor och hållbar utveckling, vilket därför kan motivera att jordbruksmarken tas i anspråk.

Ekosystemtjänstperspektivet behandlas inte heller i ÖP2006. Dock finns det strategier för att skapa en grön infrastruktur, vilket därmed kan innebära positiva konsekvenser för dessa mål. ÖP2006 möjliggör också omvandling av flera fritidshusområden till permanentboende. Ett sådant förslag innebär att en utbyggnad av vatten och avlopp samt fjärrvärme kan komma att kräva stora investeringar. Om enskilda lösningar blir aktuella är risken att dessa inte håller den kvalitet när det gäller vattenrening som det kommunala systemet har. Därmed riskerar miljö kvalitetsnormerna i vattenförekomsterna i anslutning till omvandlingsområdena att påverkas negativt. Dessa strategier förekommer inte i planen och bedöms vara sämre ur ett hållbarhetsperspektiv då dessa områden inte kommer vara tillräckligt stora för att möjliggöra kollektivtrafik.

När det gäller de mål som handlar om en hållbar utveckling av verksamheter i kommunen finns det mer detaljerade strategier i ÖP2006 än i planförslaget. Planen är mer inriktad på att skapa blandstad och redovisar inte exakt var områden för verksamheter bör lokaliseras utan vilka förutsättningar som bör gälla. De strategier som finns i planen kring lokalisering av personalintensiva verksamheter i centrala lägen och mindre personalintensiva verksamheter i mer perifera områden förekommer inte i ÖP2006. Därmed riskerar nollalternativet att minska möjligheterna för fler att resa med hållbara färdstätt till och från arbetet.

Generellt är strategierna i ÖP2006 mer detaljerade och konkreta åtgärder i vissa områden föreslås. Planen redovisar principer för utbyggnad, och åtgärder, men inte på samma detaljningsnivå. Det kan vara både positivt och negativt.

ÖP2006 har konkreta strategier som redovisar utvecklingen med högre detaljningsgrad. Dock kan det bli nödvändigt att gå emot dessa strategier om ny kunskap och nya förutsättningar uppstår. Planen utgår ifrån en inriktning med tydliggörande stadsbyggnadsstrategier. Dessa kan genomföras på olika sätt men mot samma mål. Det ger en större flexibilitet för vilka lösningar som kan användas.

Konsekvensbedömning av riksintressen, Natura 2000 och miljö kvalitetsnormer för vatten

Riksintresse

Ett område som har pekats ut som riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden, det vill säga värden som har betydelse från

allmän synpunkt och som inte kan återskapas om de förstörs. Hänsyn ska tas till riksintresset oavsett om en planerad verksamhet sker innanför eller utanför riksintressets område. Översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintressena.

Översiktsplanens inriktning är att riksintressena ska respekteras och utgångspunkten är genomgående att inte påtagligt skada något riksintresse utan istället bidra positivt till att stärka dessa. Vissa av riksintressena kan komma att påverkas när fler bostäder och verksamheter ska lokaliseras i kommunen.

I tabellen nedan listas de riksintressen som finns i kommunen och en bedömning huruvida översiktsplanens genomförande riskerar att påverka riksintresset.

Friluftsliv

Riksintresse	Bedömning
Änggårdsbergen, Slottskogen, Fässbergsdalen	Risk för påverkan
Sandsjöbacka	Påverkas ej
Rådasjön med Gunnebo	Påverkas ej
Delsjöområdet	Påverkas ej
Rambo mosse och Härssjön	Risk för påverkan
Hassungared	Påverkas ej

Det riksintresse för friluftsliv där det finns störst risk för en negativ påverkan av planförslaget är ”Änggårdsbergen, Slottskogen, Fässbergsdalen”. Riskerna för påverkan kommer ifrån att riksintresset överlappas av ny föreslagen markanvändning ”utredningsområde bostäder” samt ”förädlingsområde verksamheter”. Riksintresset tangeras dessutom av ”fokusområde förtätning”. Hur den nya förtätningen möter riksintresset är avgörande för vilken påverkan exploateringen eventuellt kan skapa. För att säkerställa riksintresset värde för friluftslivet så arbetar Mölndals stad med att säkerställa den gröna infrastrukturen i Fässbergsdalen genom planering för ett grönt stråk i berörda detaljplaner. Detta görs i samverkan med Trafikverket, Göteborgs stad, länsstyrelsen och GR. I de pågående detaljplaner och utredningar som är kopplade till detaljplanerna tydliggörs friluftslivets behov.

En av översiktsplanens planeringsprinciper är att hänsyn ska tas till den gröna infrastrukturen och att det görs genom att ta tillvara och utveckla regionala, gröna, sammanhängande kilar. Med stöd av planeringsprincipen samt att den föreslagna markanvändningen endast tangerar

riksintresseområdet är kommunens bedömning är att dessa områden går att utveckla utan att påverka riksintresset negativt.

Kulturmiljövård

Riksintresse	Bedömning
Gunnebo	Påverkas ej
Mölnsdalsåns industriområde och Kvarnbyn	Påverkas ej
Delsjön	Påverkas ej

Planförslaget bedöms inte riskera att påverka något av riksintresseområdena för kulturmiljövård negativt.

Naturvård

Riksintresse	Bedömning
Hålsjön	Påverkas ej
Änggårdsbergen	Påverkas ej
Sandsjöbacka	Påverkas ej

Planförslaget bedöms inte riskera att påverka något av riksintresseområdena för naturvård negativt.

Vattenförsörjning

Riksintresse	Bedömning
Göteborgs stads dricksvattenanläggningar	Påverkas ej

Riksintresset omfattar vissa delar som ligger inom Mölndals stads gränser och därmed omfattas av planförslaget. Planförslaget bedöms inte riskera att påverka riksintresseområdet för vattenförsörjning negativt.

Kommunikationer - vägar

Riksintresse	Bedömning
E6/E20	Risk för påverkan
E6.20 Söderleden	Risk för påverkan
Riksväg 40	Risk för påverkan

All planering, översiktsplaner såväl som detaljplaner, sker i samråd med trafikverket och länsstyrelsen för att säkerställa att de riksintressen som finns inte påtagligt skadas av den utveckling som sker inom kommunen.

De tre riksintressena kan eventuellt komma att påverkas då planförslaget innebär att merparten av exploatering och utveckling av bostäder planeras i utvecklingsområdena där vägarna har sin sträckning. En ökad befolkning ger också ett behov av ett ökat antal resor. Fokusering på förtätning möjliggör att invånarna i större utsträckning kan välja

hållbara färdstätt i stället för bilresor. I och med att planförslaget syftar till att öka andelen hållbara resor bedöms inte de vägar som är av riksintresse att påverkas negativt.

Kommunikationer - järnvägar

Riksintresse	Bedömning
Väst kustbanan	Risk för påverkan
Göteborg-Boråsbanan	Risk för påverkan
Ny stambana delen Göteborg-Borås	Risk för påverkan

All planering, översiktsplaner såväl som detaljplaner, sker i samråd med trafikverket och länsstyrelsen för att säkerställa att de riksintressen som finns inte påtagligt skadas av den utveckling som sker inom kommunen.

Riksintressena kan eventuellt påverkas av planförslaget eftersom planförslaget innebär att merparten av exploatering och utveckling av bostäder kommer att ske i stationsorterna. En ökad befolkning ger också ett behov av en ökad andel resor. Fokusering på förtätning möjliggör att invånarna kan välja hållbara färdstätt i stället för bilresor. En ökad befolkning och en succesiv överflyttning till hållbara resor medför att fler väljer tåget vilket kan ge ett ökat tryck på riksintressena. Genom dialog med trafikverket bedömer vi att riksintressenas värden inte påverkas negativt.

Framtida riksintresset ”ny stambana delen Göteborg-Borås” är en angelägen fråga för Mölndals stad och hela regionen. Därför sker all planering inom stationsområdet och järnvägsreservaten på ett sådant sätt att den kommande järnvägen inte påverkas.

Kommunikationer - flygplats

Riksintresse	Bedömning
Landvetter inklusive influensområde för flygbuller	Påverkas ej

All planering, översiktsplaner såväl som detaljplaner, sker i samråd med trafikverket och länsstyrelsen för att säkerställa att de riksintressen som finns inte påtagligt skadas av den utveckling som sker inom kommunen. Eventuella förhandsbesked inom influensområdet remitteras till Swedavia. Planförslaget bedöms inte riskera att påverka riksintresset.

Totalförsvaret

Riksintresse	Bedömning
Sisjöns skjutfält	Påverkas ej

Mölndal stad utgår i all planering utifrån de hänsynsavstånd som finns fastlagda för skjutfältet. Området är dessutom utpekade i staden naturvårdsplan.

Natura 2000

Enligt miljöbalkens 4 kapitel § 8 så är Natura 2000-områden av riksintresse. Natura 2000 är ett nätverk av Europeiska Unionens (EU) mest skyddsvärda naturområden med syfte att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden. Nätverket ska bestå av områden som innehåller tillräckligt av de naturtyper och arter som listas i EU:s Fågeldirektiv och Art- och habitatdirektiv, för att deras fortsatta förekomst långsiktigt ska vara säkrad. I Sverige har dessa områden skydd i miljöbalken. Reglerna motsvarar delar i EU:s Fågeldirektiv och Art- och Habitatdirektiv.

För Natura 2000-områden gäller att gynnsam bevarandestatus ska säkras, vilket innebär att en åtgärd inte får påverka områdets utpekade värden negativt vare sig den ligger innanför eller utanför Natura 2000-gränsen. Om ändå så blir fallet kan åtgärden få genomföras om den är av stort allmänt intresse och kompensationsåtgärder utförs. Bevarandeplaner för varje område finns upprättade av länsstyrelsen. Vid utbyggnad av bostäder och anläggningar med avrinning till Natura 2000-området kan särskilda åtgärder behöva vidtas för att förhindra att dagvattenutsläpp påtagligt påverkar områdets kvaliteter och status.

Natura 2000	Bedömning
Sandsjöbacka	Risk för påverkan

I Mölndal finns bara ett Natura 2000-område, Sandsjöbacka. Planförslaget föreslår ett nytt verksamhetsområde vid Lindome som skulle kunna påverka Natura 2000-området negativt. Det krävs tillstånd enligt 7 kap 28§ a miljöbalken för att vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även om åtgärden sker utanför Natura 2000-området. Risk för påverkan beror till stor del på vilken typ av verksamhet som etableras i området och en eventuell påverkan får utredas mer noggrant när och om planerna realiseras.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet och normerna är juridiskt bindande enligt Miljöbalken. Enligt miljökvalitetsnormerna får inte kvaliteten på vattnet påverkas negativt,

tvärtom måste kvaliteten förbättras. Vattensystemen följer inte våra administrativa kommun- och länsgränser och i Mölndal delar vi många vatten med andra kommuner. För att uppnå miljö kvalitetsnormerna krävs utvecklat samarbete över administrativa gränser.

Vattenkvaliteten påverkas i stor utsträckning av markanvändningen i ett avrinningsområde. Jord- och skogsbruket påverkar sjöar och vattendrag och slutligen haven genom sina brukningsmetoder men vattenkvaliteten påverkas också av urbana miljöer med sina många hårdgjorda ytor. Vattendragen kan också påverkas av fysiska förändringar i vattendragets omedelbara närhet eller till och med i vattendraget, till exempel i form av erosionsskydd.

Planförslaget medger en fortsatt exploatering inom kommunen vilket innebär ökad andel hårdgjord yta och en ökad mängd dagvatten att ta hand om. Mängden dagvatten förväntas öka i delar av kommunen, vilket kan leda till negativa konsekvenser för känsliga vattenmiljöer. Dagvattnets innehåll styrs av markanvändningen för området och reningsmetoderna måste anpassas efter förväntat innehåll.

Med befintliga planeringsinstrument som detaljplan finns det risk för negativa effekter på vattenmiljön. Varje exploateringsprojekt påverkar endast i liten utsträckning men den samlade påverkan på vattenkvaliteten kan äventyras om merparten av projekten styr i fel riktning. Det är därför viktigt att varje detaljplaneprojekt har en dagvattenhantering som inte innebär försämrade vattenkvalitet. Parallellt bör det finnas ett systematiskt arbete utifrån avrinningsområden, först då finns det förutsättningar att uppnå miljö kvalitetsnormerna.

Flera vattenförekomster påverkas av föreslagen översiktsplan. Dagvatten från tätorter samt utsläpp från enskilda vatten- och avloppsanläggningar kan påverka vattenförekomsterna. Men även geotekniska lösningar kan så som avschaktningar inom svämplanet kan bidra till en negativ påverkan. En betydande del av föreslagen exploatering ska ske inom Mölndalsåns, Källeredsbäckens och Lindomeåns avrinningsområde och det är i första hand vattenförekomster inom dessa avrinningsområden som kan påverkas av planförslaget, för övriga delar föreslås ingen förändrad markanvändning.

Enligt planförslaget så ska stadens gällande dagvattenstrategi och dess principer ska fungera som underlag till planering och genomförande. Dagvattnet ses och utnyttjas som en positiv resurs i stadsbyggandet och ska integreras i den byggda och planerade miljön. Det är viktigt att hanteringen av dagvatten sker i robusta system och säkerhets-

och skötselfrågor beaktas redan i planeringskedet. Dagvattnet omhändertas och renas i första hand nära källan och den naturliga vattenbalansen ska i möjligaste mån bibehållas. Dagvattenflöden reduceras och regleras så att belastning på ledningsnät och recipienter begränsas. Gröna områden är viktiga i vår stadsmiljö. Grönstrukturen erbjuder många ekosystemtjänster som har bäring på människors hälsa och miljön. Gröna områden antas öka den sociala sammanhållningen och bidra till ökad fysisk aktivitet samt bidra till att minska mängden dagvatten i samhället och fungerar som dagvattenrenare. Genom att exempelvis använda ekosystemtjänster för att rena dagvattnet skapas bättre förutsättningar för att miljö kvalitetsnormerna för vatten säkerställs.

Mölndalsån

Stora delar av Mölndals tätort ligger inom Mölndalsåns avrinningsområde. Mölndalsån består av flera ytvattenförekomster varav fem finns inom Mölndals stad, Mölndalsån – Stensjön till sammanflödet med Källeredsbäcken, Mölndalsån – Källeredsbäckens inflöde till Liseberg, Ståloppet, Rådasjön samt Stensjön.

De båda vattenförekomsterna Mölndalsån – Stensjön till sammanflödet med Källeredsbäcken, Mölndalsån – Källeredsbäckens inflöde till Liseberg har idag måttlig ekologisk status. På grund av att vattenförekomsterna är påverkade av tätortsbebyggelse i direkt anslutning till strandlinjen har de det mindre stränga kravet att måttlig ekologisk status ska uppnås senast 2027. Det mindre stränga kravet är enbart kopplat till fysisk påverkan av bebyggelsen. All fysisk påverkan ska trots det mindre stränga kravet åtgärdas så långt det är möjligt och rimligt. För alla andra typer av påverkan gäller att god status ska uppnås på kvalitetsfaktornivå. De övriga tre vattenförekomsterna har måttlig status på grund av att fisk inte kan vandra på ett tillfredställande vis i vattensystemet. Vattenförekomsterna ska uppnå god ekologisk status senast 2027.

Källeredsbäcken

De södra delarna av Mölndal stad/tätort samt Källered ligger inom Källeredsbäckens avrinningsområde. Källeredsbäcken är en vattenförekomst som idag har en måttlig ekologisk status. Orsaken till att vattenförekomsten inte uppnår god ekologisk status beror i huvudsak på övergödningssproblematik och fysisk påverkan såsom avsaknad av naturliga strandzoner och en naturlig åfåra. För att Källeredsbäcken ska nå god ekologisk status till år 2033 finns ett behov av åtgärder som förbättrar vattendragets struktur och närområde samt minskar näringstillförseln till bäcken.

Lindomeån

Lindome tätort ligger i sin helhet inom Lindomeåns avrinningsområde. Inom avrinningsområdet finns flera vattenförekomster som inte uppnår god ekologisk status. De vattenförekomster som i första hand kan påverkas av planens intentioner att utveckla Lindome tätort är Kungsbackaån - Lillån till Finnebäcken samt Intagsbäcken. Båda dessa vattenförekomster har idag måttlig ekologisk status med miljö kvalitetsnormen att uppnå god ekologisk status senast 2027. Den huvudsakliga anledningen till att Kungsbackaån - Lillån till Finnebäcken har måttlig ekologisk status idag är att delar av vattenförekomsten saknar naturliga livsmiljöer för vattenlevande växter och djur eftersom vattenförekomsten är påverkad av markavvattning. Markavvattningen påverkar dessutom vattendragets flöden på ett sätt som är negativt för fiskbestånden. Intagsbäcken har klassats till måttlig ekologisk status på grund av övergödning och försurning.

Översiktsplanen pekar ut Hällesåker som landsbygdens serviceort och den ska stärkas med bostäder och en utvecklad service. En utveckling av Hällesåker kan påverka vattenförekomsterna Kungsbackaån - Finnebäcken/Knipered till Nordån/Hällesåker och Kungsbackaån - Nordån/Hällesåker till Västra Ingsjöns utlopp. Kungsbackaån - Finnebäcken/Knipered till Nordån/Hällesåker har idag måttlig ekologisk status med kvalitetskravet att uppnå god ekologisk status senast 2027. Orsaken till klassningen är att delar av vattenförekomsten saknar naturliga livsmiljöer för vattenlevande växter och djur eftersom vattenförekomsten är påverkad av markavvattning. Markavvattningen påverkar dessutom vattendragets flöden på ett sätt som är negativt för fiskbestånden. Kungsbackaån - Nordån/Hällesåker till Västra Ingsjöns utlopp har god ekologisk status. Det bör dock uppmärksammas att förändringar i markanvändningen kan påverka vattendraget status.

Konsekvenser

En utveckling av Mölndal, Kållerred och Lindome genom förtätning samt en viss utveckling av tätorternas yttre gräns kan leda till flera konsekvenser. En är att det bland annat leder till att naturområden och åkermark kan bebyggas. Detta leder till ökad dagvattenavrinning och kan även medföra ökad tillförsel av föroreningar från bland annat fordon. Konsekvenserna av ökad dagvattentillrinning och förändrad belastning av näringsämnen på vattenförekomsterna bedöms ändå bli begränsade. Det finns dock en risk att bebyggelse kan inom svämplanen påverka vattenförekomsterna negativt genom att geotekniska lösningar så som avschaktningar och erosionsskydd hamnar i eller i anslutning till vattenförekomsterna. Det är därför viktigt att fördjupade utredningar tas fram i samband med

detaljplanläggning inom dessa ytor.

Sammantaget kan konstateras att utmaningarna kopplat till ekologisk och kemisk status i de berörda vattenförekomsterna är många, varav flera problemställningar är kända sedan lång tid och en realitet som i första hand inte är kopplade till översiktsplanens intentioner. Tillkommande riskfaktorer med översiktsplanen bedöms framför allt handla om ökade mängder dagvatten samt fysisk påverkan av vattenförekomsternas närområden. Översiktsplanen föreslår att det tas fram ett tematiskt tillägg med en fördjupning för vattendragen, ”Arbete för våra vattendrag - stabilitet och MKN vatten”.

Utgångspunkten för den fysiska planeringen är att exploateringen inte får medföra försämring av vattenkvaliteten i den vattenförekomst som blir recipient, utgångsläget ska vara att istället minska föroreningarna och tillföra kvalitet för det vattenanknutna ekosystemet. Detta kan inte säkerställas i en översiktsplan utan måste utredas i detaljplaneskedet då markanvändningen och den allmänna dagvattenhanteringen planeras i detalj.

Fotograf Stefan Isaksson, johner.se

Utveckling av bedömning efter samråd och granskning

Förändringar

Efter samråd och granskning av översiktsplanerna så har handlingarna omarbetats utifrån de synpunkter som kom in. För hållbarhetsbedömningen så innebär det att flera av översiktsplanens strategier och principer utvecklades, vilket krävde omarbetning av bedömningen och konsekvenserna. Likaså behövde de principer som bedömdes få betydande negativa konsekvenser, röda rutor i matrisen, ses över och utvecklas.

Nedan beskrivs övergripande de ämnen som utvecklats och arbetats vidare med efter samråd och granskning, för att åtgärda de negativa konsekvenserna.

Landsbygdsutveckling

I förslaget till översiktsplan så föreslås den mesta utvecklingen och förtätningen, av såväl bostäder som näringsliv, i stationssamhällerna och i stråk med god kollektivtrafik. Men Mölndals kommun består av mycket landsbygd och stora gröna sammanhängande miljöer, och det är en komplex fråga hur relationen mellan dessa områden ser ut samt hur utvecklingen skall ske här. I förslaget till översiktsplan har strategier, planeringsprinciper, och delar i hänsyn uppdaterats och utvecklats gällande landsbygdsutvecklingen. Framförallt gränsdragningen och tydligheten med vad staden vill med utvecklingen på landsbygden, samt hur och på vilket sett en sådan utveckling skulle kunna ske.

Sammantaget så har staden en måttfull utveckling på landsbygden, som tar hänsyn till de kvaliteter som finns och uppskattas i olika områden. Hänsyn tas också till kapacitet inom service och infrastruktur. De områden som föreslås kan fördjupas eller utvecklas på landsbygden, gör i så fall det i detaljplan där värden och olika utmaningar kan hanteras mer detaljerat. På så sätt har flera negativa konsekvenser försvunnit.

Jordbruksmark

Gällande planeringsprinciper kring jordbruksmarken så har dessa uppdaterats och förtydligas. Staden vill värna jordbruksmarken i kommunen, och ser att den har flera viktiga funktioner utöver att den är av nationellt intresse. Den hjälper oss att reglera vattenflöden, översvämningar, bidrar till matproduktion, biologisk mångfald och så vidare.

Dock ser staden en utmaning i att mycket av kommunens jordbruksmark ligger i Mölndals dalgångar, där också stora delar av vår viktiga infrastrukturstråk ligger, samt tätorterna. Så det är också i dessa stråk som Göteborgsregionen och staden vill förtäta och samla stora delar av utbyggnaden. Därför har staden också lagt till ett förtydligande, att i stationsnära, till järnvägsstation

eller likvärdigt, vill staden pröva exploatering när det blir aktuellt. Denna prövning skall föregås av en lokaliseringsutredning samt följa de mål och den lagstiftning som finns kring jordbruksmarken, och en speciell bedömning skall då göras för att få med de övriga viktiga funktioner som marken har. På nästa sida beskrivs mer detaljerat hur staden arbetar för att minska de negativa konsekvenserna av planeringsprincipen.

Trafik

Under fokusområdet för trafik har förslaget utvecklats med inriktning och ambition för järnvägen genom Mölndal. Det finns också en karta som tydliggör vilka åtgärder som kan vara aktuell i framtiden för att stärka kommunikationer av olika slag för trafikinfrastrukturen. Här visar Mölndals stad nya kollektivtrafikstråk som kan gynna en hållbar utveckling med nya bostäder och verksamheter. Genom en sådan utveckling minskas påverkan på riksintressena för kommunikation.

Planeringsprinciperna i kapitlet har också uppdaterats för att tydliggöra denna inriktning. Principerna utgår ifrån översiktsplanens övergripande inriktning och strategier och dessa har nu fått en tydligare inriktning vad det gäller trafikfrågorna och mobiliteten.

Mölndals stad vill prioritera utveckling i kollektivtrafikens noder och så många som möjligt ska ha nära till hållplats för buss eller tåg. Här visar översiktsplanen också att utvecklingen av kollektivtrafiken och tåginfrastrukturen värnas i kommunen.

En utmaning när det handlar om att förtäta i kollektivtrafknära lägen är att det innebär också större risker för ljud- och luftföroreningar. Här behöver utformning och planering nogra studeras för att minimera effekterna. Även barriärer kan behöva överbyggas i dessa lägen.

Vatten och klimatanpassning

Miljö kvalitetsnormerna för vatten är en fråga som har utvecklats i planförslaget. Genom en medveten planering i områden där MKN kan påverkas, undviks negativa konsekvenser. Planförslaget utgår ifrån ekosystemtjänster som en primär åtgärd för dagvattenhantering vilket kan bidra till att uppnå MKN och har även en positiv effekt på den biologiska mångfalden. Efter granskningen har en planeringsprincip lagts till ”god vattenkvalitet eftersträvas för alla vattenmiljöer”.

Utmaningarna handlar framförallt om att i Mölndals dalgångar också kunna förtäta på ett hållbart sätt. Därför har också en planeringsprincip lagts till under klimatanpassning, ”översvänningsbara ytor säkerställs i planeringen”.

Åtgärder för att minska negativa konsekvenser

De röda rutorna i hållbarhetsbedömningen visar de intressen som motverkar eller missgynnar ett mål. Det är alltid en avvägning kring vilka faktorer som spelar in och hur tungt de väger i den slutgiltiga bedömningen. Även om bedömningen visar att ett mål missgynnats på något sätt, är det viktigt att studera hur bedömningen har gjorts, om eventuella mål har ställts emot varandra och om något värde prioriterats, och viktigast - hur Mölndal planerar att minska konsekvenserna av åtgärden.

Följande principer är de som påverkas. I beskrivningarna visar staden hur vi arbetar för att minska konsekvenserna av dessa.

”Möjligheterna för besökare att övernatta i kommunen utvecklas.”

Principen handlar om att kunna erbjuda olika alternativ för besökare att övernatta i kommunen. Det kan vara allt från hotell till campingplatser.

Det innebär olika typer av påverkan beroende på vilken form av övernattningsdet handlar om. Ett hotell centralt beläget i en tätort kan, om det tar mark i anspråk som inte är av ekologiskt värde, bidra till bra förutsättningar att resa ett hållbart sätt. Däremot kan alternativet med en campingplats ge andra konsekvenser. Om jungfrulig mark tas i anspråk med gröna värden och en eventuell påverkan på vattendrag är aktuell, kan detta ge en negativ miljöpåverkan. Ofta kan det krävas resor med bil till sådana platser. Påverkan på ekosystem, strandskydd, utsläpp och liknande ger ekologiska och ekonomiska konsekvenser.

För att minimera de eventuella negativa konsekvenserna använder staden följande arbetssätt:

Genom att göra lokaliseringsutredningar för sådana etableringar där negativa konsekvenser studeras tillsammans med de positiva, är det möjligt att skapa hållbara etableringar inom kommunen. Ekosystemtjänstanalyser är ett verktyg som också bör användas i utredningsarbetet. I utredningen ska alla hållbarhetsaspekterna analyseras - ekologiska, ekonomiska och sociala.

”Jordbruksmark inom stationsnära läge till pendeltågsstation eller motsvarande kan prövas för exploatering för bostäder och andra samhällsviktiga funktioner.”

Principen handlar om att kunna pröva jordbruksmark för exploatering inom stationsnära läge till pendeltågsstation eller motsvarande. Detta handlar framförallt om bostäder i anslutning till mycket god kollektivtrafik.

Infrastruktur som järnväg och större leder går genom dalgångarna i kommunen. Det sammanfaller också med en hel del jordbruksmark. Därför gör staden bedömningen att enbart pröva exploatering på jordbruksmark som ligger inom stationsnära läge till pendeltågsstation eller motsvarande för att gynna det hållbara resandet, öka tillgängligheten till service och uppnå vissa miljömål.

I och med förslaget till planeringsprincip om att jordbruksmark kan prövas för exploatering inom stationsnära läge till tågstation eller motsvarande, finns det en risk att mark som skyddas enligt riksintressen och nationella intressen tas i anspråk. Jordbruksmarken är av nationellt intresse främst för matproduktion, men marken har även många andra kvaliteter som kan försvinna vid eventuell exploatering. Den kan exempelvis vara klimatreglerande, fördröja dagvatten och gynna biologisk mångfald. Den är också en del av kulturlandskapet och har vattenhållande egenskaper som är viktiga vid skyfall och översvämning.

För att minimera de eventuella negativa konsekvenserna använder staden följande arbetssätt:

En exploatering på jordbruksmark inom stationsnära läge till pendeltågsstation eller motsvarande ska föregås av fördjupade analyser. Det som ska klargöras är i första hand syftet med exploateringen och om det finns alternativ mark som inte ligger på jordbruksmark som kan tas i anspråk.

Om det inte finns någon sådan mark måste jordbrukmarkens övriga funktioner säkerställas. Det kan vara ytor för översvämning och dagvattenhantering. Det kan också vara ytor som bostadsnära odling och grönområde. Genom att säkerställa sådana funktioner kan etableringar med bostäder och service vid pendeltågsstationer eller motsvarande, skapa förutsättningar för en hållbarare livsstil för invånarna. Det i sin tur är viktigt ur ett långsiktigt perspektiv för en hållbar utveckling där jordbrukmarken spelar en viktig roll.

Övervägande del av bostadsutvecklingen sker inom stationsorterna Mölndal, Källered och Lindome.

Principen handlar om att merparten av bostadsutvecklingen ska ske genom förtätning i stationsorterna Mölndal, Källered och Lindome. Då dessa orter ligger i dalgångar med vattenförekomster som idag har svårt att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten är detta en utmaning.

Vid förtätning ökar oftast andelen hårdgjorda ytor vilket i sin tur innebär att dagvatten måste hanteras för att inte riskera att försämra möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna.

För att minimera de eventuella negativa konsekvenserna använder staden följande arbetssätt:

Genom att arbeta i bred samverkan mellan stadens förvaltningar hanteras dagvattenfrågan i detaljplaneprocessen och i planens genomförande. Översiktsplanen föreslår att de gröna miljöerna inom bebyggelseområdena ska stärkas och utvecklas. Det innebär att i takt med att ytor hårdgörs så ska vegetation tillföras och det gröna i stadsmiljön ska öka. Förtätning innebär inte att enbart förtäta med byggnader utan också att förtäta med grönska.

Ekosystemtjänster finns med i planeringen och används vid dagvattenhantering före tekniska lösningar så långt som möjligt.

För att stärka den tätortsnära landsbygden kan en mindre bebyggelseutveckling ske i serviceorten genom detaljplaner för markbostäder och lägenheter.

Principen handlar om att stärka landsbygden med bostäder i område som inte har en god kollektivtrafik. Det innebär att det finns en risk för en ökad andel bilresor och ansträngda trafikplatser och leder kan belastas ytterligare.

Det innebär också en risk för tröskelinvesteringar i form för en vattenledning till Hällesåker för att säkerställa dricksvattenförsörjningen.

För att minimera de eventuella negativa konsekvenserna använder staden följande arbetssätt:

En förstärkning av bostäder och service på landsbygden sker genom detaljplaner i serviceorten. Det innebär att bebyggelsen samlas och utvecklingen kan begränsas till en hållbar nivå. Mer lokal service och en förstärkning av gång- och cykelinfrastrukturen minskar också behovet av resor med bil.

All planering sker i dialog med trafikverket för att säkerställa att utvecklingen inte ska påtagligt skada riksintressena för kommunikation.

Risk för påverkan på riksintressen och Natura 2000

Det handlar om att den största befolkningsutvecklingen kommer enligt planförslaget att ske i kommunens utvecklingsorter. Detta medför ett ökat behov av resor i form av arbetsresor, resor till och från studier och fritidsresor.

Det finns ett förslag om utredningsområde för verksamheter i anslutning till Lindome trafikplats. Detta område gränsar till ett Natura 2000-område, vilket medför risk för påverkan på Natura 2000-området.

Det finns också förslag på områden för bostadsutveckling i anslutning till riksintresset för friluftsliv i ”Anggårdsbergen, Slottskogen och Fässbergsdalen” samt ”Rambo mosse och Hårssjön”, vilket medför risk för påverkan på riksintresset.

De riksintressen för kommunikationer i kommunen där det finns risk för påverkan genom översiktsplanens genomförande bedöms vara E6/E20 Söderleden, Riksväg 40, Väst kustbanan och den framtida Göteborg-Boråsbanan.

För att minimera de eventuella negativa konsekvenserna använder staden följande arbetssätt:

All planering, översiktsplaner såväl som detaljplaner, sker i samråd med trafikverket och länsstyrelsen för att säkerställa att de riksintressen och Natura 2000-områden som finns inte påtagligt skadas av den utveckling som sker inom kommunen.

Matris hållbarhetsbedömning

Planeringsprincipernas påverkan på hållbarhetsmålen bedömdes i matrisen utifrån om planeringsprincipen gynnar, missgynnar, eller har både negativa och positiva konsekvenser, på hållbarhetsmålen (grön, rosa respektive gul färg i matrisen). Vissa rutor i matrisen är tomma/vita. Detta innebär att principen inte bedömts ha någon påverkan på det aktuella målet.

Hållbarhetsmål

Planeringsprinciper översiktsplanen	Ingen fattigdom	Ingen hunger	God hälsa och välbefinnande	God utbildning för alla	Jämstämhet
Bostäder och boendemiljö					
Övervägande del av bostadsutvecklingen sker inom stationssamhällena Mölndal, Källered och Lindome.					
Jordbruksmark inom stationsnära läge till pendeltågsstation eller motsvarande kan prövas för exploatering för bostäder och andra samhällsviktiga funktioner.					
Vi planerar med människor i fokus där vardagslivet ska fungera för alla oavsett förutsättningar.					
För att stärka den tätortsnära landsbygden kan en mindre bebyggelseutveckling ske i serviceorten genom detaljplaner för markbostäder och lägenheter.					
En variation av bostadstyper eftersträvas inom utvecklingsorterna Mölndal, Källered, Lindome och Hällesåker.					
Näringsliv och arbetsplatser					
Kommunens potential på kontorsmarknaden ska stärkas.					
Det blandade näringslivet med en hög variation av branscher värnas utvecklas.					
Centrumfunktionerna stärks i alla utvecklingsorterna.					
Samhällsviktiga funktioner ska ha möjlighet att utvecklas i takt med att befolkningen växer och behoven ökar.					
Möjligheterna för besökare att övernatta i kommunen ska utvecklas.					
Friluftsliv, grönska och rekreation					
Alla invånare ska ha nära till grönska och rekreation med höga kvaliteter.					
Kommunen utvecklar och förbättrar tillgängligheten till tätortsnära rekreation, höga naturvärden och områden för friluftslivet.					
Kommunen skapar tillgängliga och inbjudande platser					
Trafikmiljö och mobilitet					
I all berörd planering ska utbyggnaden av ny stambana delen Göteborg – Borås och utvecklingen av Västkustbanan söderut säkerställas.					
Förtätning ska bidra till god tillgänglighet och överbygga barriärer.					
Hållbara och aktiva färdssätt som kollektivtrafik, gång och cykel, prioriteras vid förtätning i stationsorterna.					
Kommunen fokuserar på hållbar trafikplanering.					
Förutsättningarna för gång- och cykeltrafik förbättras i hela kommunen.					
I planeringen utgår vi ifrån hela resan.					
Social infrastruktur					
Utveckling där service och befolkningsökning är i balans, säkerställs.					
Den sociala infrastrukturen som krävs för ett gott liv säkerställs.					
Utvecklingen i enskilda projekt stärker utvecklingen av kommunen som helhet.					
Stationsorterna och serviceorten ska vara tyngdpunkterna för samhällsservice.					
En jämlik tillgång till idrott och kultur, säkerställs.					
Energifrågor och vatten och avlopp ses i ett helhetsperspektiv i planeringen, där olika system kan samordnas för synergieffekter.					
Att återvinna och lämna sitt avfall i kommunen ska vara enkelt och tillgängligt.					
Natur- och kulturmiljö					
Natur- och kulturmiljöerna bevaras, levandegörs och utvecklas.					
Skogens och jordbruksmarkens klimatregleklimateglerande roll bevaras och stärks.					
Livsmedelsförsörjningen genom jordbruksmarken värnas.					
Befintliga våtmarker värnas och nya tillskapas.					
God vattenkvalitet eftersträvas för alla vattenmiljöer.					
Hänsyn tas till den gröna infrastrukturen.					
Klimatanpassning					
Viktiga ekosystemtjänster utreds, tas tillvara och utvecklas i planeringen.					
Översvämningsbara ytor säkerställs i planeringen.					
Kommunen uppmanar till ny teknik för klimatanpassning tidigt i planeringen.					
Grönytefaktor finns med som en planeringsförutsättning tidigt i planeringen och som en förutsättning vid markanvisningar.					

